

<https://doi.org/10.37919/0201-419X.2025.103.14>

УДК 81'38

ВЕРБАЛЬНА (САМО)ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЕЛІТАРНОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ НАУКОВЦЯ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПРОЄКТУ І.Д. ФАРІОН «ГЕН УКРАЇНЦІВ»)

ГАНЖА

Ангеліна Юріївна,

кандидат філологічних наук, стар-
ший науковий співробітник відділу
стилістики, культури мови та
соціолінгвістики,
Інститут української мови НАН
України;
вул. Михайла Грушевського, 4,
м. Київ, 01001;
e-mail: ganzhalina@ukr.net
ORCID: 0000-0003-2938-5306

Anhelina

GANZHA,

PhD in Philology, Senior researcher of
the Department of stylistics, language
culture and sociolinguistics,
Institute of the Ukrainian Language of
National Academy of Sciences of
Ukraine;
4 Mykhaila Hrushevskoho St., Kyiv
01001, Ukraine;
e-mail: ganzhalina@ukr.net

У статті запропоновано лінгвостилістичну рецепцію вербальної презентації елітарної мовної особистості науковця в медіа-портретах Дарії Віконської, Катерини Грушевської та Олени Курило. Джерелом фактичного матеріалу слугували студії проєкту І.Д. Фаріон «Ген українців». Лінгвальну специфіку медіапортретів досліджено у двох проєкціях – біографічній реконструкції мовної особистості та інсталяції її творчого доробку. Просвітницькі передачі авторства відомої української лінгвістки засвідчують творче, оригінальне використання ресурсів мови, спрямоване на створення цілісного образу знакової постаті в інформаційно-культурному контексті доби.

Ключові слова: лінгвостилістика, елітарна мовна особистість, Ірина Фаріон, проєкт «Ген українців», Дарія Віконська, Катерина Грушевська, Олена Курило.

Питання презентації наукового результату і створення позитивного іміджу науковця нині набуло особливої актуальності з огляду на трансформації в суспільно-гуманітарній сфері, на потребу в популяризуванні наукової праці. Якщо підготування наукових статей чи монографій – справа традиційна і, з лінгвостилістичного погляду, доволі досліджена, то специфіка усного презентування наукового доробку або напряму, особливо в медійному дискурсі, ще потребує пильної уваги мовознавців.

Дослідники вважають медійний дискурс чи не найбільш інформативним щодо розуміння світогляду, громадянської позиції, ерудованості, мовної культури елітарної особистості. Цю тезу можна застосувати не лише для оприявлення постатей сучасних науковців, а й для медіапрезентації біографії й доробку видатних учених минулого. У працях про представників елітарної мовної культури натрапляємо на терміни *вербальна самоідентифікація* та *вербальна самопрезентація*, що реалізуються через конструювання особистісної і соціальної ідентифікації мовця. На нашу думку, у документальних медіатекстах, де науковець є ведучим програми, йдеться саме про вербальну самопрезентацію, адже елітарна мовна особистість у медійному дискурсі цілеспрямовано конструє свій суспільний образ, а не лише транслює певним чином організовану інформацію. У потрактуванні поняття елітарна мовна особистість науковця спираємось на працю А.П. Романченко «Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти» [Романченко 2019: 130].

Лінгвістка Ірина Дмитрівна Фаріон лишила потужний медійний просвітницький доробок. Згадаймо лише 160 програм «Велич особистості» та 135 студій «Ген українців». Як зазначав М. Тимошик у передмові до бібліографічного покажчика вченої: «Найзриміше, найвідчутніше виявляється житейське кредо, принципова житейська позиція, вірність обраному ремеслу Ірини Фаріон у її резонансних просвітніх авторських проєктах» [Тимошик]. Колега й подруга О. Микитюк згадує: «Ірина Фаріон вела блоги на «Український правді», провадила щотижневі курси з української мови <...>; також записувала на каналі НТА «Ген українців», а щоб зробити кожну студію, читала листи й спогади (бо це правдивий матеріал) та монографії, щоб знайти ту доріжку-стежку, яка зацікавить слухача» [Микитюк 2025: 12]. Звернімо увагу, що в авторському проєкті І.Д. Фаріон назва випуску – *студія* – вжита не в традиційному, кодифікованому значенні. Одне із тлумачень згаданої лексеми [«4. мн., книжн. Ретельне вивчення, дослідження чого-небудь або навчання де»] (СУМ-11, IX: 800)] цілком корелює за змістом із згаданими медіапродуктами. Серед переліку презентованих постатей «Гену українців» натрапляємо і на імена науковців: Агатангел Кримський, Олена Курило, Наталія Полонська-Василенко, Олександр Пономарів, Микола Аркас, Святослав Караванський та ін.

Нашу увагу привернули три медіапортрети-студії науковиць, що на різних інформаційних ресурсах мають варіанти назв:

- про Дарію Віконську (вип. 20): «Дарія Віконська – феноменальне явище української культури» і «Дарія Віконська – «райська яблінка» української культури»;
- Катерину Грушевську (вип. 24): «Катерина Грушевська: славетна донька видатного батька, вбита московитами» і «Катерина Грушевська – батькова потішечка і наша українська слава»;
- Олену Курило (вип. 26): «Олена Курило: репресована мовознавиця, що визначила норму української мови» і «Мовознавиця, абсолютна чужинка, заклала норми сучасної української мови».

Припустимо, що ключовою в назві є постать, якій присвячено студію, а додаткові відомості мають на меті привабити різну глядацьку аудиторію, тому варіюються, не порушуючи достовірності інформації.

Просвітницька мета проєкту І.Д. Фаріон передбачає ознайомлення якнайширшого кола українців зі знаковими посталями національної історії, культури, науки та ін. Отже, частина глядачів почує прізвиська героїнь передач уперше і для формування зацікавлення потребуватиме загальних інформаційних орієнтирів (роки життя, напрями діяльності, чим відома) про ту чи ту постать. Цю функцію виконують своєрідні тизери¹⁰ перед випусками: ці тексти короткі, не містять вичерпної інформації, а лише натяки на неї (цитати, метафори, згадки про події з життя тощо), що мають заінтригувати глядача, спонукати до перегляду.

Скажімо, у тизері випуску про Дарію Віконську (17.02.1893–25.10.1945) використано метафори. Її названо «*райська яблінка української культури* і що саме вона зробила *хірургічний розтин українських ментальних вад*. Цю тезу употужнено цитатою з праці письменниці «За силу й перемогу»: «*Патріотизм – не гучне, порожнє слово, а найглибше, безпосередньо виросле з інстинкту збереження власного роду почування людини*». Про Катерину Грушевську (21.06.1900–30.03.1943) інформація в тизері тяжіє до науково-популярного викладу: «*етносоціологиня, фольклористка, етнографиня, культурологиня, перекладачка з європейських мов. Вона зробила науковий подвиг, досліджуючи наш український епос – думи. Жінка, чий праці з етнографії та фольклору, є джерелом сили українців*». Такі самі жанрово-стильові ознаки має тизер про Олену Курило (19 жовтня 1890–після 1946): «*діалектологиня, авторка популярних підручників з української мови, творець української наукової термінології*»... <...> *Чужинка родом, що визначила норму*

¹⁰ Див.: Буктрейлер і тизер. URL: https://ks.iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/sites/7/2023/09/16_ks_98.pdf

української мови у XX–XXI столітті. Навчала не правил, а любови до неї. Репресована московсько-сталінським режимом, але відроджена в силі нашої мови». Зауважимо, що на різних каналах, де можна переглянути випуски проєкту «Ген українців», тизери до тих самих студій різні.

Лінгвальну специфіку медіапортретів науковиць пропонуємо розглянути в двох проєкціях: *біографічна реконструкція* (синтез біографічного фактажу на історико-культурному тлі в поєднанні з вибіркоvim текстуальним аналізом першоджерел); *інсталяція творчого доробку* (фрагментарне «занурення» глядача в творчу лабораторію науковиці).

БІОГРАФІЧНІ РЕКОНСТРУКЦІЇ.

Іменування. Як відомо, І.Д. Фаріон надавала особливої ваги іменам, які вважала «маркерами нації», «духовними ідентифікаторами».¹¹ В іменуванні Дарії Віконської використано вже згадувану вище метафору *«райська яблінка» української культури*, а ще – характеристичні прикладки: *жінка-квітка*, *жінка-пелюстка*, *жінка-яблінка*. У медіатексті підкреслено жіночність, витонченість героїні, водночас на контрасті вказано на стійкість її переконань.

З лінгвістичного погляду цікава традиція іменування в родині Грушевських. Катерина Грушевська підписала свою першу працю дуже знаково й характерно – *Професорівна*. І.Д. Фаріон коментує: *«Звернімо увагу на цю розкішну форму ідентифікації жінок у нашому антропонімному просторі»*. Поєднання експресивно насаженого епітета *розкішна* з мовознавчою терміносполукою – один із характерних прикладів комунікації ведучої проєкту.

Форми звертання батька (М.С. Грушевського) до донечки, за словами І.Д. Фаріон, викликають «цілу оргію фантастичних почуттів»: *Золота Кулюня*, *Кулюньця* (коментар-протиставлення мовних кодів: *не Катюшенька!*), *потішечка*, *найдорожченько* (вказано філологічне потрактування: від форми найвищого ступеня порівняння прикметника утворена ідентифікація за допомогою суфікса *-енько*). В епістолярії ж використовували трикомпонентну формулу: Грушевський звертався *Моя донька й учениця*, а Катерина – *Мій батько й учитель*.

Щодо іменування Олени Курило авторка обмежується уживанням прізвища, імені й по батькові, упродовж студії час від часу акцентуючи номінацію *чужинка* (*абсолютна чужинка*). Біографічні

¹¹ Див., наприклад, інтерв'ю: <https://umoloda.kyiv.ua/number/1609/180/56673/>.

відомості про лінгвістку надзвичайно обмежені, навіть її дошлюбне прізвище невідоме.

Родина. Інформації про родину Дарії Віконської передусе філософський розмисел про пам'ять і воскресіння в пам'яті. Спонука «Повертаймося до кореня» потенціюється Шевченковою цитатою: «Хто ми? Чий сини? Яких батьків? Ким за що закуті?» І далі риторичні питання: «Яке було дерево роду? Чи квітнувало щось у роді після неї?». Окремі твердження вияскравлюють походження й становлення письменниці й науковця: аристократичне ім'я (Іванна-Кароліна Федорівич-Малицька), письменницькі традиції (*дід писав густо, афористично, але не українською мовою*), захоплення історією та колекціонуванням (*батько мав колекцію стародруків і картин*), батьківське кредо («Хто має віру, той має силу»), знайомство й одруження з учителем руської мови Миколою Малицьким.

Так само блок питань, точніше уявно змодельований діалог із глядачем, передусе інформації про родину Катерини Грушевської: «Чи є більше щастя, як діти? Звісно що ні. Чи не є щастям у квадранті, коли донька вважає свого батька за найкращого вчителя? А батько вважає свою доньку за найкращу ученицю?»

Ведуча акцентує увагу на походженні науковиці: «Героїня дивовижної спадкової традиції, традиції великого роду. Роду Грушевських». Ряд контекстуальних синонімів занурюють у біографічну канву: «Всього лиш 43 роки *ходила, мандрувала, вкорінювалася в це життя*».

Родинність Олени Курило означено відетнонімним прикметником: «*Стала українським мовознавцем, хоча народилася в жидівській родині в Білорусі, Слонімі Гродненської губернії*». Відповідь на специфічно сконструйоване риторичне питання «*Отже, як починалася ця жінка?*» в аналізованій студії можна вважати умовною. Біографія Олени Курило ще потребує докладного вивчення. Але на основі наявної в доступних джерелах інформації І.Д. Фаріон вдалося створити образ-уявлення про роки становлення видатної лінгвістки.

Середовище vs видатні постаті. У студії про Дарію Віконську згадано Євгена (І.Д. Фаріон уживає саме таку форму імені) Маланюка (*чоловік-воїн, чоловік-лицар*), що про Дарію Віконську говорив як про квітку (пор.: *жінка-квітка, жінка-пелюстка*). Серед видатних постатей, що формували середовище комунікації майбутньої письменниці, фігурує й І. Франко, який отримав архів Федоровичів, щоб написати життєпис діда героїні, але не завершив цю роботу.

До Тараса Шевченка Віконська зверталась «як до ікони української культури». Коментар ведучої проєкту тяжіє до усно-розмов-

ної експресії: *«Це так класно, що ми цю ікону маємо! Які дурні ті, що мають на меті цю ікону понизити. Знайти плями на сонці? Які вони смішні!»*. Вкраплення згрубілої лексики, характерне інтонувannya використано свідомо для отримання передбачуваного комунікативного ефекту. Аудиторія готова до наукового або піднесеного, патетичного викладу інформації про Шевченка, а тут бачимо змодельований емоційний «мікровибух», що теж притаманно стилю комунікації І.Д. Фаріон. Далі оригінальна метафора *під парасолькою Шевченкових слів* налаштовує глядачів на продовження розмови.

Видатні постаті в студії про Катерину Грушевську постають у контексті інформації про її освіту, здобуту вдома через хворобу (Аріадна Драгоманова, Михайло Бойчук), а також про масток родини в Криворівні: Хведір Вовк, Іван Крип'якевич, Іван Труш. Доброзичливу й відповідальну увагу родини Грушевських до навчання й фахової комунікації доньки підкреслює експресивна конструкція з деминутивом: *Такий спектр знань осягала ця неймовірно люблена потишечка Катерина Грушевська*.

Студія про жінку, яка «колосально вплинула на мовні норми» (Олену Курило), програмує аудиторію на актуалізацію прізвищ українських лінгвістів (І. Огієнко, Є. Тимченко, О. Синявський, М. Сулима, С. Смеречинський). Тезу «Вона вписалася в це гроно українських мовознавців дуже органічно» І.Д. Фаріон підкріплює дискусійним, гендерно маркованим аргументом: «бо закохалася в українського мовознавця Є. Тимченка, який працював над історичними словниками». Зрозуміло, що медійний дискурс не ставить жорстких рамок щодо наведення відомостей про особисте життя медіагероїв, навпаки, часто саме ця інформація підтримує інтерес глядача. Але в цій студії подібні репліки можуть спровокувати спотворені конотації, тим більше щодо молодослідженої біографії. Згадано у випуску й Климента Квітку, з яким Курило переїхала до Москви, а потім вирушила в заслання. Інформація про науковий доробок підкріплена цитатами Юрія Шевельова.

Інсталяції творчого доробку. Творчість *Дарії Віконської* визначив інтерес до проблеми подвійної ідентичності (як у Федоровича – *«гену українського, держави польської»*). За словами ведучої, *«Цей ген прокинувся і в Дарії. Її цікавили письменники, які писали не тією мовою, яка відповідала їх ідентичності, – Вітмен, Уайльд, Джойс»*. У студії про Віконську часто звучать її цитати, що дають змогу скласти уявлення не лише про її погляди, а й про стиль її комунікації, наприклад: *«Вернувшись додів, я почала щойно відкривати все наше. Подразнена амбіцією дорівняти чужим осягам, показати, що воно не гірше. В умовах чужого оточення яось сильніше*

збуджується відчуття свого національного я». Зі слів І.Д. Фаріон, перші публікації Віконської «мали запах війни». Однією з найпотужніших етнопсихологічних праць називають «За силу і перемогу», в якій Віконська визначила вади українців (у випуску цю інформацію підкріплено візуальною цитатою).

Ведуча вдається до сучасних паралелей: *«Що ж вона (Віконська – А.Г.) казала про ту Європу, до якої ми так прагнемо, яку так ідеалізуємо?»*. І відповідає цитатою: *«Наші предки жили європейською культурою, коли Москва була зборищем жорстоких неотесаних варварів <...>. Ми самі є Європою. І хотіти йти проти неї рівнозначне спроневеритись живій традиції нашого народу»*.

Інсталяція творчого доробку **Катерини Грушевської** має констатувально-оповідний характер, тяжіє до власне наукового викладу. Домінує хронологічно подієва організація матеріалу. Показова лексико-тематична основа оповіді, яку визначають насамперед назви сфер наукових зацікавлень та посад героїні студії: *етносоціолог, фольклорист, етнограф, культуролог, перекладач з європейських мов, секретар українського соціологічного інституту, дійсний член НТШ, вчений секретар культурно-історичної комісії при БУАН, учений секретар секції історії пісенності науково-дослідної катедри історії України при БУАН*. Оповідь про її творчий шлях пов'язана з науковою долею її видатного батька Михайла Грушевського. Пожвавлюють виклад змістові «несподіванки», наприклад, про першу працю Катерини Грушевської, присвячену казкам і фольклору Африки, або про її дослідження народного снотлумачення.

Трагічне фокусування ведучою постаті Грушевського наклало відбиток і на студію про його доньку. Відтінок приреченості, фатуму виявляється і на вербальному рівні (*вчинок батька приводить до смерті і його, і його дитини; повернення ... в Україну спричинило трагедію* та ін.). Символічно, що в останньому слові на суді перед засланням Катерина Грушевська просить суд про збереження спадщини свого батька.

Найдокладніша інсталяція творчого доробку презентована в студії про **Олену Курило**. Ймовірно, з двох причин: перша – вкрай обмежені біографічні відомості про науковицю; друга – сфера наукових зацікавлень героїні випуску близька ведучій проєкту. Щодо характеристики тринадцятирічної наукової діяльності (1918–1931) Олени Курило зазначено, що в цей час *«напрацьовано фундаментальні мовознавчі праці»* (лексика наукового стилю). Початкову граматику української мови (1918), яка мала 11 перевидань, названо *шкільним бестселером* (апелювання до актуального досвіду

глядацької аудиторії). «*Піком*» наукової праці Курило І.Д. Фаріон вважає «Уваги до сучасної української літературної мови».

Одне з ключових слів в означенні Олени Курило – *чужинка*: *Саме вона, чужинка, поряд з І. Огієнком, заклала основи тоді сучасної культури української мови передусім у синтаксисі; Як все таки сталося, що чужинка настільки перейнялася українською мовою, що зайшла й її синтаксис; Як чужинка могла бачити цю мову збоку і жила цією мовою зсередини?* Синонімом до згаданої соціально-психологічної характеристики є присудкова конструкція: *«Ця пані родом не була українкою, і геном не була українкою, за те за своїми переконаннями стала нею»*.

Ще одне ключове слово-характеристика наукового доробку Олени Курило – *правдивий*. Нетрадиційне поєднання з поняттями лінгвістики уможливилося, з одного боку, підтвердження справжності висновків науковиці, а з другого, природність зафіксованих моделей функціонування української мови, відмінної від інших: *«повертала обличчям до правдивого словотвору, правдивого синтаксису, правдивих лексичних одиниць»*.

Відомо, що російськоорієнтовані традиції були чи не найпоказовішими в науковій сфері 20–30-х рр. XX ст. І.Д. Фаріон докладно оповідає про роботу О. Курило в термінологічній комісії при науковому філологічному товаристві над укладанням і редагуванням галузевих термінологічних словників (через її руки пройшло приблизно 100 лексикографічних видань), над розділом «Чужі слова» правопису (1926) та ін. Культуромовні й термінові аспекти діяльності лінгвістки, викладені в аналізованій студії проєкту «Ген українців», стали предметом розгляду у публікації І.А. Казимирової, Ю.А. Чернобров [Казимирова 2025:142–143].

Елітарна мовна особистість автора і ведучої проєкту. Ірина Фаріон – не лише мовознавець, а й широко відома медійна постать. Не викликає сумнівів, що кожна студія проєкту «Ген українців» глибоко й ретельно підготована за першоджерелами, несе науково достовірну інформацію. Аргументом на користь цього може слугувати цитування медіатекстів випусків у наукових працях (зокрема лінгвістів). Водночас науковість поєднана з розмовною експресією, суб'єктивними оцінками. Іноді ведуча не цурається вживання згрубілої лексики, епатажу. Стиль комунікації в студіях «Гену українців» не схожий на класичний академічний виклад, проте він інформативно насащений, утримує увагу аудиторії і демонструє потужний потенціал різноманітних засобів мовної експресії. Зауважимо, що опоненти І.Д. Фаріон у медіапросторі часто зачіпаються за незвичну форму її спілкування, закидаючи їй навіть вияви агре-

сії чи блюзнірства. Проте енциклопедичні знання дослідниці, феноменальна працьовитість, віртуозне користування вербальними і невербальними ресурсами комунікації свідчать про те, що епатажне спілкування – це свідомо обраний інструментарій впливу «на юрбу», а ще – вербальне самоконструювання образу елітарної мовної особистості з власним розумінням мовної естетики.

Формули привітання (*Слава Україні, високошановне панство!*) і прощання (*Бережімо себе і Україну в собі*) у студіях проєкту увиразнюють його україноцентричність. Серед «улюблених» мовних засобів ведучої – уживання демінутивів (пригадаймо лише *потішечку* та *найдорожченько* Катерину Грушевську); різних видів повторів [*«Народ народив її, величну і неповторну»* (про Дарію Віконську); *Велика донька великого історика* (про Катерину Грушевську)], риторичних питань (часом у вигляді цитат), пошук оригінальних метафор (*Весна стріляє нам в лице*), оксиморонів (*Казка життя в тому, щоб боронити те, що ти любиш*) тощо. Уживання фемінитивів непослідовне (від уникання таких форм у студії про Дарію Віконську до активного використання в передачі про Олену Курило).

Презентація становлення й розвитку української науки через моделювання медіапортретів учених засвідчує взаємодію наукового і публіцистичного стилів, модифікованих під впливом усно-рзмовної практики. Виробленню належної суспільної оцінки здобутків українських науковиць Дарії Віконської, Катерини Грушевської та Олени Курило в проєкті «Ген українців» сприяють інформаційна наснаженість і достовірність студій, доступний виклад, а також емоційність авторської метафорики та оригінальність епітетики. І.Д. Фаріон у ролі ведучої авторського просвітницького проєкту демонструє динаміку можливостей вербальних і невербальних ресурсів комунікації для досягнення максимального сугестивного ефекту наукознавчої інформації, що фактично є самопрезентацією комунікативного потенціалу вченої-лінгвістки і медійної особи.

Казимирова І.А., Чернобров Ю.А. Питоме і запозичене: термінологічний вісник. 2025. Вип. 8. С. 142–150. <https://doi.org/10.37919/2221-8807-2025-8-12>

Микитюк О.Р., Фаріон І.Д. Мова і мовознавці: утвердження норми. Навчальний посібник. Львів, 2025. 432 с.

Романченко А. П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти: монографія. Одеса, 2019. 541 с.

Тимошик М. Харизматична постать новочасної української історії: нотатки на полях «Бібліобліографічного показника Ірини Фаріон». URL: https://vlp.com.ua/files/190202_peredmov.pdf

REFERENCES

Kazymyrova I.A., Chernobrov Yu.A. (2025). Pytome i zapozychene: terminolekt Oleny Kurylo. In: *Terminolohichniy visnyk*, 8, 142–150. <https://doi.org/10.37919/2221-8807-2025-8-12> (in Ukr.).

Mykytiuk O.R., Farion I.D. (2025). Mova i movoznavtsi: utverdzhennia normy. Navchalnyi posibnyk. Lviv (in Ukr.).

Romanchenko, A.P. (2019). Elitarna movna osobystist u prostori naukovooho dyskursu: komunikatyvni aspekty: monohrafiia. Odesa (in Ukr.).

Tymoshyk M. Kharyzmatychna postat novochasnoi ukrainskoi istorii: notatky na poliakh «Biobibliohrafichnoho pokaznyka Iryny Farion» URL: https://vlp.com.ua/files/190202_predmova.pdf (in Ukr.).

Стаття надійшла до редакції
21.11.2025

Прийнято до друку 15.12.2025

Статтю опубліковано 29.12.2025

Received 21.11.2025

Accepted for publication

15.12.2025

Published on 29.12.2025

Anhelina Ganzha

VERBAL (SELF)PRESENTATION OF THE ELITIST LINGUISTIC PERSONALITY OF A SCIENTIST (BASED ON MATERIALS FROM THE PROJECT BY I.D. FARION ‘THE GENE OF UKRAINIANS’)

The verbal presentation of these female scholars in the media portraits under analysis demonstrates a creative and original use of linguistic resources, aimed at creating a coherent image of a prominent figure within the informational and cultural context of the era. Within their own time, there is every reason to regard Daria Vikonska, Kateryna Hrushevska and Olena Kurylo as elite linguistic figures thanks to their academic and creative output. At the same time, in the analysed episodes of Iryna Farion's authorial project, we observe the self-presentation of the elite linguistic figure of the scholar-linguist, who, in her role as host of an educational programme, demonstrates the potential of verbal and non-verbal communication resources to achieve the maximum suggestive effect of scientific information.

Iryna Farion constructs biographical reconstructions of the lives of these figures in considerable detail. The exception is Olena Kurylo, but for objective reasons – the very limited amount of biographical information available. Presentations of the figures' creative output are composed of kaleidoscopic elements at both micro and macro levels (incorporating quotations from primary sources, visualisations, etc.), ultimately forming a comprehensive picture of the figure's role in the history and culture of Ukraine.

Presentation of the emergence and development of Ukrainian science, through the modelling of media portraits of scientists, demonstrates the interplay between scientific and journalistic styles, which have been shaped by the influence of spoken language.

Key words: linguistic stylistics, elitist linguistic personality, Iryna Farion, the ‘Gene of Ukrainians’ project, Daria Vikonska, Kateryna Hrushevska, Olena Kurylo.